

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Επιμορφωτικό – υποστηρικτικό υλικό
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Υποθεματική

Παγκόσμια & Τοπική Πολιτιστική κληρονομιά

Τίτλος

**«Η Μικρασιατική Καταστροφή και ο Ξεριζωμός:
 Οι μνήμες μένουν άσβηστες.....»**

Ονοματεπώνυμο:

Ελευθέριος Βέτσιος

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων αποτελούν καινοτόμο διδακτική και εκπαιδευτική δράση, η οποία συνίσταται στην προσθήκη νέων θεματικών κύκλων στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα του Γυμνασίου, αξιοποιώντας μεθόδους διερευνητικής - ανακαλυπτικής μάθησης.

Στο σύγχρονο, διαρκώς εναλλασσόμενο και απαιτητικό διεθνές περιβάλλον, είναι ανάγκη να εφοδιάσουμε τους μαθητές μας με ήπιες δεξιότητες, δεξιότητες ζωής και ψηφιακές δεξιότητες, ώστε να σκέφτονται πιο σφαιρικά, να αξιοποιούν καλύτερα την παρεχόμενη γνώση και να αλληλεπιδρούν πιο ενεργά και δημιουργικά.

Στο παρόν πρόγραμμα με τίτλο «**Η Μικρασιατική Καταστροφή και ο Ξεριζωμός: Οι μνήμες μένουν άσβηστες**» οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου θα επιχειρήσουν να περιηγηθούν στο χώρο και στο χρόνο της περιόδου 1919-1922 και να κατανοήσουν τη σημασία της περιόδου αυτής για την οικονομική, πολιτική, εθνολογική και γεωγραφική εξέλιξη του Ελληνικού κράτους, με τη χρήση μαρτυριών, πληροφοριών, χαρτών και υπερκειμένων.

Το πρόγραμμα στηρίζεται μεταξύ άλλων και στην πεποίθηση πως το κύριο αποτέλεσμα του πολέμου αυτού, δηλαδή ο ξεριζωμός και η προσφυγιά, τηρουμένων βεβαίως των αναλογιών, μπορεί να παραλληλισθεί με τις σημερινές μετακινήσεις πληθυσμών και ιδιαίτερα οικονομικών μεταναστών και να συγκινήσει εξίσου Έλληνες και αλλόγλωσσους μαθητές στις σημερινές πολυπολιτισμικές σχολικές αίθουσες.

Οι μαθητές θα γνωρίσουν τα κύρια γεγονότα του μικρασιατικού πολέμου, θα αναζητήσουν ιστορικό υλικό σε ηλεκτρονικές πηγές, θα διαχειριστούν και θα επεξεργαστούν κριτικά τα ιστορικά δεδομένα και θα τα αξιοποιήσουν για τη βαθύτερη κατανόηση των παραγόντων που επηρέασαν την έκβαση του μικρασιατικού πολέμου. Θα αποκτήσουν την ιστορική γνώση μέσω της προσωπικής επαφής με το ιστορικό υλικό και θα αντιληφθούν τις έννοιες του χώρου και του χρόνου της περιόδου αυτής.

Στη σύγχρονη προσέγγιση της ιστορικής γνώσης και μνήμης, δίνεται μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Προκρίνεται δηλαδή ένα σύνολο γενικών και ειδικών ικανοτήτων, όπως η σαφήνεια, η ακρίβεια, η αναζήτηση πληροφοριών και η επεξεργασία τους, ώστε να διαμορφωθούν σε τεκμήρια, η διακρίβωση αιτιακών σχέσεων, η εξέταση των θεμάτων από πολλές οπτικές, η επιχειρηματολογία, η διαμόρφωση τεκμηριωμένων ερευνητικών υποθέσεων και ερωτημάτων, η αξιολόγηση γεγονότων, οπτικών και ερμηνειών και η εφαρμογή κριτηρίων στην προσέγγιση της πραγματικότητας και η άσκηση στις δεξιότητες που απορρέουν από αυτά.

Επειδή η γλώσσα είναι ένα πολύ ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, λόγω της ισχύος της ως κοινωνικής πρακτικής, η καλύτερη προσέγγιση της ιστορίας είναι μέσα από τη σκοπιά του ιστορικού και του κριτικού γραμματισμού,

μιας και το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν αφορά μόνο γραπτά κείμενα, αλλά μια σειρά από οπτικές πηγές.

Βασικοί άξονες που θα υλοποιηθούν μέσα από τη χρήση ψηφιακών εργαλείων είναι: η χρήση πολλαπλών αναπαραστατικών μορφών, η αισθητοποίηση των ιστορικών γεγονότων, η αναζήτηση και αξιοποίηση γνωστικού τύπου πληροφοριών καθώς και η κατανόηση και η αξιολόγηση της πληροφορίας των πηγών μέσα από την παραγωγή καθοδηγημένου και αυθόρμητου λόγου.

Το πρόγραμμα αναδεικνύει και προβάλλει τις αρχές και τις αξίες, που στηρίζουν τον πολιτισμό και την κοινωνία. Συγκεκριμένα, μέσω αυτού αναδεικνύονται η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη, η ανεκτικότητα, η δημοκρατία και η ισονομία, ενώ αντίστοιχα καταδικάζονται ο ρατσισμός, η περιθωριοποίηση και ο δογματισμός. Επομένως, ένα επιτυχημένο ψηφιακό σενάριο αναδεικνύει τις αρετές, που θα πρέπει να χαρακτηρίζουν τον υπεύθυνο και τον κριτικά σκεπτόμενο πολίτη.

Κατά τη διαμόρφωση ενός προγράμματος καλλιέργειας δεξιοτήτων είναι δυνατό να λαμβάνεται υπόψη ένα σύνολο παραμέτρων, όπως η πολυπλοκότητα της παιδαγωγικής, γνωστικής και διδακτικής προσέγγισης, οι αρχές της συνεργατικής διδασκαλίας και μάθησης, η ανταπόκριση των στόχων του προγράμματος στην καθημερινή σχολική πρακτική, η εμπλοκή διαφορετικών γνωστικών περιοχών, καθώς και η μεταξύ τους συνέργεια, η ανάγκη συνεργασίας διαφορετικών τεχνικών και φυσικών προσώπων.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού Σύνδεση με τα Προγράμματα Σπουδών

Η προετοιμασία του υλικού για το πρόγραμμα από την πλευρά του εκπαιδευτικού κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου η σχολική τάξη να αποκομίσει τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη από τη συμμετοχή της στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Κυρίως οφείλει να έχει εξασφαλίσει ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, αλλά και τη δυνατότητα εκτύπωσης-παραγωγής των μαθητικών δημιουργιών.

Επίσης οφείλει να λάβει υπόψη τις πρότερες γνώσεις των μαθητών για να διαμορφώσει κατάλληλες δραστηριότητες με σκοπό να αντιμετωπισθούν όλες οι δυσκολίες στη σκέψη του μαθητή. Οι πρότερες γνώσεις των μαθητών είναι πολύ σημαντικές ώστε να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την οικοδόμηση των νέων γνώσεων. Τέλος, να γνωρίζουν τις βασικές δεξιότητες χρήσης του Η/Υ και είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις δραστηριότητες που θα τους δοθούν.

Οι στόχοι του προγράμματος που τέθηκαν είναι εναρμονισμένοι με το *Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για την Ιστορία*, το οποίο προβλέπει, ανάμεσα στα άλλα, την άσκηση των μαθητών στην ανάλυση ιστορικών δεδομένων και στην αξιοποίησή τους για τη βαθύτερη κατανόηση του παρελθόντος καθώς και την κατανόηση ότι η ιστοριογραφία είναι «ανακατασκευή» του παρελθόντος, ότι

βασίζεται σε πηγές και ότι συνιστά επιλεκτική διαδικασία. Όσον αφορά τη μέθοδο επεξεργασίας των πηγών το Ε.Π.Π.Σ. την περιγράφει ως εξής: εξέταση των πηγών, κριτική εξέταση των στοιχείων που θεωρούνται κρίσιμα για την ερευνητική διαδικασία, εξαγωγή συμπερασμάτων, ανταλλαγή απόψεων.

Το πρόγραμμα έχει και διαθεματική προσέγγιση. Στα Μαθηματικά οι μαθητές μπορούν να βρουν πληροφορίες (χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο) για τον αριθμό των προσφύγων που κατέφυγαν σε χωριά ή πόλεις και να δημιουργήσουν γραφήματα χρησιμοποιώντας το Excel. Στην Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή μπορούν να βρουν πληροφορίες για την πολιτική κατάσταση της Ελλάδας από την εξεταζόμενη περίοδο. Στην Αισθητική Αγωγή χρησιμοποιώντας το λογισμικό μπορούν να ζωγραφίσουν και να διακοσμήσουν παραδοσιακές κατοικίες της Σμύρνης. Επίσης η ελληνική λογοτεχνία επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό, όχι από την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923, αλλά από τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1922 και από τις συνέπειές της στους πληθυσμούς που αναγκάστηκαν να αφήσουν τις εστίες τους. Στη Γεωγραφία μπορούν να αναζητήσουν να συμπληρώσουν και να εκτυπώσουν, από το διαδίκτυο το χάρτη της Μικράς Ασίας. Στο μάθημα των ξένων γλωσσών οι μαθητές, με τη βοήθεια του αντίστοιχου καθηγητή, μπορούν να μελετήσουν ξενόγλωσσα κείμενα και εφημερίδες που αναφέρονται στη Μικρασιατική Καταστροφή. Στα θρησκευτικά ενημερωνόμαστε για τη θρησκεία των Μουσουλμάνων. Τέλος η μουσική των μικρασιατικών παραλίων, ιδίως αυτή της Σμύρνης, είναι από τα σημαντικότερα κεφάλαια της ελληνικής μουσικής παράδοσης και ίσως το σπουδαιότερο στοιχείο πολιτισμού που διέσωσαν οι πρόσφυγες Μικρασιάτες με τον ερχομό τους στην Ελλάδα. Μπορεί *“οι πρόσφυγοι να ήρταν με την ψυχή στο στόμα ντως, αξεβράκωτοι κι αξυπόλητοι ή, στην καλύτερη περίπτωση, με έναν μπόγο, με κάνα-δυο ‘κονίσματα και κάνα πεντόλιρο βαθιά καταχωνιασμένο στα ρούχα ντως”*, όμως μέσα τους έκρυβαν έναν τεράστιο πλούτο πολιτισμικό, που αγγίζει κάθε πλευρά της ζωής. Ανάμεσα στα πιο διαλεχτά στοιχεία ήταν και η μουσική τους παράδοση, που οι ρίζες της χάνονται στα βάθη των αιώνων.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης. Κάθε εργαστήριο θα αναπτύσσεται σε ένα φύλλο Α4 με βάση τη ρουμπρίκα του Παραρτήματος (1 σελίδα ανά εργαστήριο = 7 σελίδες)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:2021-2022
Θεματική	2. Φροντίζω το περιβάλλον	Υποθεματική	Παγκόσμια & Τοπική Πολιτιστική κληρονομιά
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Γ' Γυμνασίου		
Τίτλος	Η Μικρασιατική Καταστροφή και ο Ξεριζωμός: Οι μνήμες μένουν άσβηστες.....		

Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<p>Δεξιότητες 21ου: Κριτική σκέψη, Συνεργασία, Δημιουργικότητα</p> <p>Δεξιότητες Ζωής: Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, Σεβασμός, Υπευθυνότητα, Ανεκτικότητα στην αμφισημία, Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο, Ενσυναίσθηση</p> <p>Ψηφιακές Δεξιότητες: Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων, Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των ψηφιακών μέσων, Ψηφιακός γραμματισμός, Ασφαλές διαδίκτυο</p> <p>Δεξιότητες του νου: Οργανωσιακή σκέψη, επίλυση προβλημάτων</p>
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Σύνδεση με την υποθεματική: Οικολογία - Παγκόσμια και τοπική Φυσική κληρονομιά

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>1. Οι μαθητές γνωρίζουν και συζητούν για την έννοια του πολέμου</p> <p>2. Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και εννοιολογικών χαρτών γενικότερα.</p> <p>3. Καλλιέργεια Ομαδοσυνεργατικής</p>	<p>Εισαγωγή και ευαισθητοποίηση</p> 	<p>Αρχικά συζητάμε με τους μαθητές για την έννοια του πολέμου και του πρόσφυγα. Αναζητούμε στο ηλεκτρονικό λεξικό τη σημασία της και στη συνέχεια με τη βοήθεια ενός ψηφιακού εργαλείου εννοιολογικής χαρτογράφησης οι μαθητές καταγράφουν τις λέξεις που σκέφτονται όταν ακούν τη λέξη πόλεμος και πρόσφυγας.</p> <p>Ακολουθεί συζήτηση και με αφορμή τα παραπάνω, αποφασίζουμε να μελετήσουμε από κοντά τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και να διερευνήσουμε τους λόγους που οδηγούν στον βίαιο ξεριζωμό των ανθρώπων της εποχής μας.</p> <p>(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 1ο Εργαστήριο)</p>

1. Η παιδαγωγική αρχή της Αφόρμησης
2. Οι μαθητές θα γνωρίσουν τα κύρια γεγονότα του μικρασιατικού πολέμου, θα μελετήσουν ιστορικό υλικό σε ηλεκτρονικές πηγές, και θα το αξιοποιήσουν για τη βαθύτερη κατανόηση των παραγόντων που επηρέασαν την έκβαση του μικρασιατικού πολέμου. Θα αποκτήσουν την ιστορική γνώση μέσω της προσωπικής επαφής με το ιστορικό υλικό και θα αντιληφθούν τις έννοιες του χώρου και του χρόνου της περιόδου αυτής.
3. Καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων
4. Καλλιέργεια Ομαδοσυνεργατικής

Αφόρμηση

Στο στάδιο αυτό ο εκπαιδευτικός με βάση την παιδαγωγική αρχή της **αφόρμησης**, παρουσιάζει σε μια ολιγόλεπτη εισήγηση, με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης και βιντεοπροβολέα, συνοπτικά στοιχεία από τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου, με [επιλεγμένες φωτογραφίες και χάρτες πριν και μετά την μικρασιατική καταστροφή](#).

Επίσης ενημερώνει τους μαθητές ότι μπορούν να μεταβούν στην ιστοσελίδα του ΙΜΕ και να μελετήσουν α) το [εισαγωγικό σημείωμα](#) του κόμβου εξωτερική πολιτική-γεγονότα της περιόδου 1897-1922 και β) τα [σημαντικά πρόσωπα](#) που πρωταγωνίστησαν στην Μικρασιατική εκστρατεία και γ) το Μαθησιακό αντικείμενο «[Μικρασιατική Καταστροφή και Πρόσφυγες](#)» που βρίσκεται στον Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου ΦΩΤΟΔΕΝΔΡΟ

Αφόρμηση μπορεί να πάρουν οι μαθητές επιπλέον από τα αναρτημένα στο YouTube βίντοκλιπ ή τραγούδια που έχουν ως θέμα τη μικρασιατική καταστροφή. Συγκεκριμένα μπορεί να ανατρέξει κανείς στα ακόλουθα:

- [Ellinikos Politismos](#)
- [To telos tis Ellinikis Smyrnis](#)
- [Η Καταστροφή της Σμύρνης](#)

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 2ο Εργαστήριο)

1. Έρευνα αρχειακών πηγών
2. Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με ψηφιακά περιβάλλοντα στα πλαίσια ενός πολιτιστικού προγράμματος και να κατανοήσουν τη διάδοση των ΤΠΕ σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της μάθησης
3. Εργασία κατά ομάδες
4. Παραγωγή λόγου
5. Ανάπτυξη υψηλού επιπέδου γνωστικών δεξιοτήτων όπως η επίλυση προβλήματος, η αντιμετώπιση του θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες, η επικοινωνία και η συνεργασία και η δημιουργία περιβάλλοντος κριτικής μάθησης

**Έλληνες
 ανταποκριτές της
 εποχής**

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα χωρισθούν σε 3 ομάδες.

Οι μαθητές θα περιηγηθούν στην ιστοσελίδα της Εθνικής Βιβλιοθήκης και συγκεκριμένα στη [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου](#) όπου θα αναζητήσουν κατά ομάδα τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων **Μακεδονία, Εμπρός και Σκρίπ** (κάθε ομάδα θα αναλάβει τη μελέτη μιας εφημερίδας) της χρονικής περιόδου 20 Αυγούστου 1922 έως και 5 Σεπτεμβρίου 1922 και θα απαντήσουν στις εργασίες που θα τους ανατεθούν.

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 3ο Εργαστήριο)

1. Έρευνα αρχειακών πηγών
2. Καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων
3. Να αντιληφθούν οι μαθητές ότι η επιστημονική προσέγγιση οποιουδήποτε γνωστικού πεδίου προϋποθέτει ανακάλυψη, σύγκριση, σύνθεση, συνεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων, αλλά και διαμεσολάβηση του ερευνητικού υποκειμένου
4. Παραγωγή ξενόγλωσσου κειμένου

**Ξένοι
 ανταποκριτές της
 εποχής**

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα μελετήσουν δημοσιεύματα της εφημερίδας «[New York Times](#)», αφού χωριστούν σε 4 ομάδες (κάθε ομάδα θα μελετήσει 2 φύλλα) και θα απαντήσουν στις εργασίες που θα τους ανατεθούν.

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 4ο Εργαστήριο)

1. Διαχείριση αρχειακού Φωτογραφικού υλικού
2. Οι μαθητές μαθαίνουν να χρησιμοποιούν απλές λειτουργίες ενός λογισμικού παρουσιάσεων για να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα συνθετικών εργασιών
3. Παραγωγή λόγου
4. Καλλιέργεια κριτικής σκέψης

Οι Φωτορεπόρτερ της εποχής

Οι μαθητές καλούνται στη φάση αυτή να δημιουργήσουν ένα μικρό φωτογραφικό λεύκωμα σε ψηφιακό πρόγραμμα παρουσίασης (PowerPoint), αντλώντας ΚΑΡΤ ΠΟΣΤΑΛ από το «[Φωτογραφικό Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α](#)» και από φωτογραφικό υλικό που είναι αναρτημένο στο διαδίκτυο (π.χ. [Άβαλον των Τεχνών](#)).

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 5ο Εργαστήριο)

1. Οι μαθητές μαθαίνουν να ξεχωρίζουν ποιος διατυπώνει μια άποψη γραπτά ή προφορικά, γιατί διατυπώνει τη συγκεκριμένη άποψη και κάτω από ποιες συνθήκες τη διατυπώνει
2. Να αντιληφθούν ότι η επιστημονική προσέγγιση οποιουδήποτε γνωστικού πεδίου προϋποθέτει ανακάλυψη, σύγκριση, σύνθεση, συνεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων, αλλά και διαμεσολάβηση του ερευνητικού υποκειμένου
3. Οι μαθητές εξασκούνται στην ικανότητα παραγωγής συνεχούς γραπτού λόγου σε περιβάλλον ΠΕΚ – Προγράμματα Επεξεργασίας Κειμένων

Συγγραφείς για τη Μικρασιατική Καταστροφή

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα χωρισθούν σε 3 ομάδες.

Οι μαθητές της 1^{ης} ομάδας θα περιηγηθούν στην ιστοσελίδα [ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ](#). Θα μελετήσουν το απόσπασμα από το μυθιστόρημα της **Διδώς Σωτηρίου** «Ματωμένα Χώματα» (1962) και θα παρακολουθήσουν τη συνέντευξη της συγγραφέως το 1984 στην εκπομπή «Μονόγραμμα».

Οι μαθητές της 2^{ης} ομάδας θα μελετήσουν [αποσπάσματα](#) από τις ανταποκρίσεις και τα λογοτεχνικά κείμενα του νομπελίστα συγγραφέα **Ernest Hemingway**, που σχετίζονται με τη Μικρασιατική καταστροφή.

Οι μαθητές της 3^{ης} Ομάδας διαβάζουν ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη του βρετανού ιστορικού Giles Milton σε μια [συνέντευξη](#) του για το βιβλίο του "Σμύρνη, ο χαμένος παράδεισος".

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 6ο Εργαστήριο)

**Αναστοχασμός -
 Αξιολόγηση**

Ακολουθεί συζήτηση ανατροφοδότησης και μεταγνωστικής αξιολόγησης της όλης διαδικασίας.

(βλ. αναλυτικά Περιγραφή Δραστηριοτήτων 7ο Εργαστήριο)

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

Το Αρχείο της ΕΡΤ

Αφιέρωμα του Αρχείου της ΕΡΤ στη Μικρασιατική Καταστροφή

Ηλεκτρονικά Λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

Φωτόδεντρο είναι - Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου

Ελληνικός Πολιτισμός

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου της Εθνικής Βιβλιοθήκης

Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο

Ιστολόγιο ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

Ιστολόγιο DIALOGOS

Κέντρο Έρευνας και Μελέτης της Μικρασιατικής Ερυθραίας

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου

ΣΚΑΙ 100,3 Γνωρίζοντας την Ιστορία μας – Μικρασιατική Καταστροφή

Ένωση Προφορικής Ιστορίας

Σμύρνη 1922

Πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ

Διαδικτυακό Φωτογραφικό Υλικό

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Ομοσπονδία Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος (ΟΠΣΕ)

Σύλλογοι Μικρασιατών

Σε γενικές γραμμές κατά την υλοποίηση του προγράμματος η ομάδα μπορεί να επιδιώξει για την ανεύρεση αρχειακού υλικού επαφές με αρμόδιους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τοπικές Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Εφημερίδες. Για αναζήτηση στοιχείων πολιτιστικής ταυτότητας μπορεί να συνεργαστεί με πολιτιστικούς φορείς του Δήμου, της Περιφέρειας, πινακοθήκες, συλλογές, Μουσεία και Εφορείες Αρχαιοτήτων της ευρύτερης περιοχής. Παράλληλα με τις συνεργασίες με φορείς, η ομάδα μπορεί να αναζητήσει και να απευθυνθεί σε προσωπικότητες της περιοχής, αλλά και σε καθημερινούς ανθρώπους, οι οποίοι μέσα από την εμπειρία τους και τα βιώματά τους, μπορούν να 'φωτίσουν' άγνωστες πτυχές των γεγονότων της εποχής.

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Σκοπός της αξιολόγησης του προγράμματος είναι η συνεχής παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων, καθώς και η δυνατότητα παρακολούθησης της προόδου από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους ώστε να είναι δυνατόν να διαπιστώσουν τις αδυναμίες τους και τα αίτια που τις προκαλούν.

Η αξιολόγηση του προγράμματος θα πρέπει, σύμφωνα με τη σχετική

βιβλιογραφία, να γίνεται σε κάθε του στάδιο, ανάλογα με τους σκοπούς και τους στόχους που έχουν τεθεί κατά το σχεδιασμό. Αντικείμενο της αξιολόγησης μπορεί να αποτελούν τα μαθητικά ενδιαφέροντα, η συλλογικότητα, η διεπιστημονικότητα, η κοινωνική αναφορά, το παραχθέν έργο και η ανάδειξη σχέσεων. Επίσης, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν οι μαθητές, καθώς και οι αξίες, οι στάσεις και οι συμπεριφορές που υιοθετούν κατά την εργασία τους. Για να είναι η αξιολόγηση λειτουργική, θα πρέπει να γίνεται τόσο στην αρχή (**Αρχική ή διαγνωστική**) και κατά τη διάρκεια του σχεδίου εργασίας (**Διαμορφωτική**) όσο και μετά το τέλος του (**αθροιστική αξιολόγηση**) και να αξιοποιεί σύγχρονες, πολυεπίπεδες (γνωστικό, κοινωνικό, συναισθηματικό επίπεδο) και ποικίλες αξιολογικές στρατηγικές.

Μπορούμε να κάνουμε την αξιολόγηση: 1. Με ερωτηματολόγιο, με rolling στη Webex ή με [mentimeter](#) σύνδεσμο και οπτικοποίηση των αποτελεσμάτων 2. Αναστοχαστική συζήτηση

Για το μαθητή συγκεκριμένα έχουμε την περιγραφική αξιολόγηση, η οποία είναι μια συνεχής και συστηματική διαδικασία συλλογής, καταγραφής, ερμηνείας, αξιοποίησης και κοινοποίησης πληροφοριών σχετικά με την πρόοδο και τα επιτεύγματά του: συμβάλλει στη δημιουργία του μαθησιακού προφίλ του παιδιού και στη συνεχή υποστήριξη και βελτίωση της μάθησης και της ανάπτυξης των δεξιοτήτων του.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει την ευελιξία για να προσαρμοστεί στις ανάγκες της συγκεκριμένης μαθητικής κοινότητας η οποία θα το πραγματοποιήσει, λαμβάνοντας υπόψη την ταυτότητα και τις ανάγκες διδάσκοντος και μαθητών. Είναι δυνατό, δηλαδή, να περιοριστούν οι δραστηριότητες χωρίς να τρωθεί η γενικότερη σύλληψη του προγράμματος και οι στόχοι του, ανάλογα με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα και τη διαχείριση του σχολικού χρόνου.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος μπορεί να γίνει με την διοργάνωση μιας εκδήλωσης στο σχολείο, όπου μπορούν να κληθούν να την παρακολουθήσουν όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και η οποία θα περιλαμβάνει: Σχολικό έντυπο (ερασιτεχνική εκτύπωση- δέσιμο), επαγγελματικό έντυπο (εκτύπωση σε τυπογραφείο), ψηφιακό υλικό (cd, dvd, Usb με κάθε μορφής αρχείο -.docx, .jpg, .avi, .ppt κ.ά.- που αποτυπώνει αποτελέσματα του προγράμματος), φωτογραφικό υλικό, ηχητικό υλικό (ηχογραφημένα ντοκουμέντα, π.χ.: συνεντεύξεις, ήχοι, μουσικές συνθέσεις κ.ά.), εικαστικό υλικό (ζωγραφίες, τρισδιάστατες κατασκευές, κολλάζ κ.ά.), θεατρικά, δραματοποιήσεις, παίξιμο ρόλων, αφίσες, που θα διαμοιραστεί σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, ενώ το υλικό των αποτελεσμάτων θα ανέβει και στο ιστολόγιο του σχολείου.

Σημειώσεις:

Ο μικρασιατικός πόλεμος

στη λογοτεχνία και στον κινηματογράφο

- Ηλίας Βενέζης, **Νούμερο 31328** (1931).
- Στρατής Δούκας, **Ιστορία ενός αιχμαλώτου** (1929).
- Διδώ Σωτηρίου, **Οι νεκροί περιμένουν** (1959).
- Διδώ Σωτηρίου, **Ματωμένα χώματα** (1962).
- Τσανακάρης Βασίλης, **Δακρυσμένη Μικρασία** (2013)
- Μιχαηλίδης Ιάκωβος, **Μικρασιατική Καταστροφή** (2018)
- Giles Milton, **Χαμένος Παράδεισος – Σμύρνη 1922** (2012)
- Νίκος Κούνδουρος, **1922** (1982). Ταινία βασισμένη στο βιβλίο Νούμερο 31328 του Η. Βενέζη.

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων (3-5 φύλλα)

Περιγραφή Δραστηριοτήτων

1^ο Εργαστήριο

Εισαγωγή και ευαισθητοποίηση

Αρχικά συζητάμε με τους μαθητές για την έννοια του **πολέμου** και του **πρόσφυγα**. Αναζητούμε στο [ηλεκτρονικό λεξικό](#) τη σημασία της και στη συνέχεια με τη βοήθεια ενός ψηφιακού εργαλείου [εννοιολογικής χαρτογράφησης](#) οι μαθητές καταγράφουν τις λέξεις που σκέφτονται όταν ακούν τη λέξη **πόλεμος** και **πρόσφυγας**. (15')

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, οι μαθητές ενθαρρύνονται να μιλήσουν για τις προηγούμενες εμπειρίες και γνώσεις που έχουν σε σχέση με τον πόλεμο και τους πρόσφυγες είτε αυτές προέρχονται από βιβλία, σινεμά και τηλεόραση είτε από προσωπικές μαρτυρίες συγγενικών τους προσώπων. Ζητάμε από τα παιδιά να συμπεριλάβουν στις αφηγήσεις τους αναφορές σε επεισόδια που συσχετίζονται με τις λέξεις-έννοιες του εννοιολογικού χάρτη. Για τον σκοπό αυτό, οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια: ο ένας υποδύεται τον δημοσιογράφο και ο άλλος απαντά σε ερωτήσεις που αφορούν στα παραπάνω ερωτήματα. Μετά την καταγραφή αλλάζουν ρόλους και όταν ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα μεταφέρουν τις εμπειρίες τους στην ολομέλεια. (30')

Με αφορμή τα παραπάνω, αποφασίζουμε να μελετήσουμε από κοντά τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και να διερευνήσουμε τους λόγους που οδηγούν στο βίαιο ξεριζωμό των ανθρώπων της εποχής μας.

2^ο Εργαστήριο Αφόρμηση

Στο στάδιο αυτό ο εκπαιδευτικός με βάση την παιδαγωγική αρχή της **αφόρμησης**, παρουσιάζει σε μια ολιγόλεπτη εισήγηση, με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης και βιντεοπροβολέα, συνοπτικά στοιχεία από τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου, με [επιλεγμένες φωτογραφίες και χάρτες πριν και μετά την μικρασιατική καταστροφή](#).

Το στάδιο της αφόρμησης σκοπό έχει την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος και της περιέργειας των μαθητών ώστε να εμπλακούν ενεργά στο μάθημα.

Παράλληλα θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν τα αίτια της εκστρατείας, τα γεγονότα και τα αποτελέσματά της, χωρίς αναλυτικές λεπτομέρειες, ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν το ιστορικό πλαίσιο, πριν αρχίσουν, την αναζήτηση ειδικότερων πληροφοριών στη συνέχεια. (20')

Επίσης ενημερώνει τους μαθητές ότι μπορούν να μεταβούν στην ιστοσελίδα του ΙΜΕ και να μελετήσουν α) το [εισαγωγικό σημείωμα](#) του κόμβου εξωτερική πολιτική-γεγονότα της περιόδου 1897-1922 και β) τα [σημαντικά πρόσωπα](#) που πρωταγωνίασαν στην Μικρασιατική εκστρατεία και στον Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου ΦΩΤΟΔΕΝΔΡΟ το Μαθησιακό αντικείμενο «[Μικρασιατική Καταστροφή και Πρόσφυγες](#)» (25').

Αφόρμηση μπορεί να πάρουν οι μαθητές επιπλέον και από τα αναρτημένα στο YouTube ντοκιμαντέρ ή τραγούδια που έχουν ως θέμα τη μικρασιατική καταστροφή. Συγκεκριμένα μπορεί να ανατρέξει κανείς στα ακόλουθα:

- [Ellinikos Politismos](#)
- [To telos tis Ellinikis Smyrnis](#)
- [Η Καταστροφή της Σμύρνης](#)

Οι αφαιρετικές αυτές αναφορές, στοχεύουν στη διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών, αλλά και στη συμπλήρωση γνώσεων που είναι απαραίτητες για την ενασχόληση τους -στο επόμενο στάδιο- με τα συγκεκριμένα ερωτήματα των φύλλων εργασίας.

Κλείσιμο: Σε κάθε εργαστήριο μπορούμε το τελευταίο 3-5' να παίρνουμε μια ανατροφοδότηση λέγοντας κάθε παιδί μια λέξη, ένα συναίσθημα με το οποίο φεύγει ή μια λέξη με την οποία θα μπορούσε να περιγράψει την εμπειρία του εργαστηρίου. (Το κλείσιμο αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως ρουτίνα κλεισίματος για όλες τις δραστηριότητες).

3^ο Εργαστήριο

Έλληνες ανταποκριτές της εποχής

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα χωρισθούν σε 3 ομάδες. Ο χωρισμός γίνεται από τον εκπαιδευτικό, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ικανότητες του κάθε παιδιού: π.χ. ικανότητα παραγωγής λόγου και σκέψης, τεχνολογικές δεξιότητες κ.α.

Οι μαθητές θα περιηγηθούν στην ιστοσελίδα της Εθνικής Βιβλιοθήκης και συγκεκριμένα στη [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου](#) όπου θα αναζητήσουν κατά ομάδα τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων **Μακεδονία, Εμπρός** και **Σκρίπ** (κάθε ομάδα θα αναλάβει τη μελέτη μιας εφημερίδας) της χρονικής περιόδου 20 Αυγούστου 1922 έως και 5 Σεπτεμβρίου 1922. Αφού εντοπίσουν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων θα προχωρήσουν στην καταγραφή τους σε ηλεκτρονικό αρχείο της ημερομηνίας, του βασικού τίτλου και των ενδεικτικών δευτερευόντων τίτλων. Στη συνέχεια αφού επιλέξουν 1 φύλλο (αυτό που αναφέρεται στα γεγονότα της Καταστροφής της Σμύρνης, για παράδειγμα 2 ή 3 Σεπτεμβρίου 1922) και αφού εντοπίσουν το βασικό άρθρο και διαβάσουν τις πρώτες παραγράφους του θα προσπαθήσουν να προσδιορίσουν τη στάση της εφημερίδας απέναντι α) στην ελληνική στρατιωτική και πολιτική ηγεσία (Βενιζέλος / Κωνσταντίνος) β) στις Ξένες Δυνάμεις γ) στους Τούρκους και δ) στους Έλληνες της Μικράς Ασίας (Ρωμιούς). (25')

Στη συνέχεια οι μαθητές υποδύομενοι τους Έλληνες ανταποκριτές που παρακολουθούν τα γεγονότα της μικρασιατικής Καταστροφής και της Καταστροφής της Σμύρνης θα κληθούν στο βασικό άρθρο που θα συντάξουν για την εφημερίδα τους να βάλουν τίτλο και υπότιτλους. (20')

Δειγματικό Φύλλο εργασίας
Έλληνες Ανταποκριτές της εποχής

Χωρισμός των Μαθητών σε 3 ομάδες

Από την ιστοσελίδα [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος](#)

- 1) Να βρείτε τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων Μακεδονία, Εμπρός και Σκρίπ μεταξύ 20 Αυγούστου 1922 και 5 Σεπτεμβρίου 1922 και να καταγράψετε σε ηλεκτρονικό αρχείο

την ημερομηνία – τον βασικό τίτλο – ενδεικτικούς δευτερεύοντες τίτλους

- 2) Να επιλέξετε 1 φύλλο (αυτό που αναφέρεται στα γεγονότα της Καταστροφής της Σμύρνης, για παράδειγμα 2 ή 3 Σεπτεμβρίου 1922) και αφού

α) εντοπίσετε το βασικό άρθρο και καταγράψετε τον τίτλο του

β) διαβάσετε τις πρώτες παραγράφους

να προσπαθήσετε να προσδιορίσετε τη στάση της εφημερίδας «Εμπρός» απέναντι στα ακόλουθα πρόσωπα ή εθνικές ομάδες (ενδέχεται για κάποιες από τις παρακάτω κατηγορίες να μην υπάρχει σαφής θέση της εφημερίδας, οπότε περιορίζεστε στις υπόλοιπες)

α) στην ελληνική στρατιωτική ή πολιτική ηγεσία (Βενιζέλος / Κωνσταντίνος)

β) στους Ξένους (Άγγλοι, Γάλλοι, Ιταλοί, Ρώσοι)

γ) στον Κεμαλικό στρατό

δ) στους Έλληνες της Μικράς Ασίας (Ρωμιούς)

- 3) Φανταστείτε ότι είστε Έλληνες ανταποκριτές και παρακολουθείτε τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και της Καταστροφής της Σμύρνης. Με ποιον τρόπο θα αναμεταδίδατε τα γεγονότα;

- Να βάλετε δικούς σας τίτλους και υπότιτλους
- Να γράψετε ένα σύντομο δικό σας κείμενο

Το πρωτοσέλιδο της Εφημερίδας ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ με ημερομηνία 2-9-1922
(Πηγή: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού Τύπου Εθνικής Βιβλιοθήκης)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4^ο Εργαστήριο**Ξένοι ανταποκριτές της εποχής**

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα μελετήσουν δημοσιεύματα της εφημερίδας «[New York Times](#)», αφού χωριστούν σε 4 ομάδες (κάθε ομάδα θα μελετήσει 2 φύλλα).

Κύριο ρόλο στο στάδιο αυτό θα έχουν οι μαθητές που έχουν καλή γνώση της αγγλικής λόγω της χρήσης αγγλόφωνων εφημερίδων, σε συνεργασία πάντα και με τους υπόλοιπους μαθητές.

Αρχικά οι μαθητές θα προχωρήσουν στην καταγραφή σε ηλεκτρονικό αρχείο των βασικών πληροφοριών για την Μικρασιατική καταστροφή, αλλά και θα προσδιορίσουν τη στάση της εφημερίδας απέναντι στα ιστορικά γεγονότα της εποχής. (20')

Στη συνέχεια υποδυόμενοι τους ξένους ανταποκριτές που παρακολουθούν τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και της Καταστροφής της Σμύρνης θα κληθούν στο βασικό άρθρο που θα συντάξουν για την εφημερίδα τους να βάλουν τίτλο και υπότιτλους. (25')

Δειγματικό Φύλλο εργασίας
Ξένοι Ανταποκριτές της εποχής

Στην ιστοσελίδα [DIALOGOS](#)

- 1) Να βρείτε τα δημοσιεύματα της εφημερίδας «**New York Times**» και να καταγράψετε σε ηλεκτρονικό αρχείο την ημερομηνία – τον βασικό τίτλο – ενδεικτικούς δευτερεύοντες τίτλους
- 2) Να επιλέξετε **1 φύλλο** (αυτό που αναφέρεται στα γεγονότα της Καταστροφής της Σμύρνης) και αφού
 - α) εντοπίσετε το βασικό άρθρο και καταγράψετε τον τίτλο του
 - β) διαβάσετε τις πρώτες παραγράφους
 να προσπαθήσετε να προσδιορίσετε **τη στάση** της εφημερίδας «**New York Times**» απέναντι στα ακόλουθα πρόσωπα ή εθνικές ομάδες (ενδέχεται για κάποιες από τις παρακάτω κατηγορίες να μην υπάρχει σαφής θέση της εφημερίδας, οπότε περιορίζεστε στις υπόλοιπες)
 - α) στην ελληνική στρατιωτική ή πολιτική ηγεσία (Βενιζέλος / Κωνσταντίνος)
 - β) στους Ξένους (Άγγλοι, Γάλλοι, Ιταλοί, Ρώσοι)
 - γ) στον Κεμαλικό στρατό
 - δ) στους Έλληνες της Μικράς Ασίας (Ρωμιούς)
- 3) Φανταστείτε ότι είστε Ξένοι ανταποκριτές και παρακολουθείτε τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και της Καταστροφής της Σμύρνης. Με ποιον τρόπο θα αναμεταδίδατε τα γεγονότα;
 - Να βάλετε δικούς σας τίτλους και υπότιτλους
 - Να γράψετε ένα σύντομο δικό σας κείμενο

ONLY RUINS LEFT IN SMYRNA

Fire Has Swept the City
 Proper and Is Raging
 in Suburbs.

AMERICANS GIVE SOLE AID

Naval and Relief Forces Grapple
 With Task of Succoring
 200,000 Christians.

SAILORS RESCUED HUNDREDS

But Were Forced to Turn Back
 Thousands Who Swam in
 Darkness to Our Warships.

SMYRNA, Sept. 16 (Associated Press).
 —Smyrna no longer exists. The fire, which has been raging for three days with unabated fury, has swept the city and is extending to the suburbs. Only blackened masonry and a small vestige of the Turkish quarter remain.

Death and indescribable misery prevail among 200,000 of the crazed population. Six lone American relief workers are attempting the superhuman task of burying the dead and ministering to the living. No other country has as yet come forward to relieve the suffering.

All the patients who were crowded in hospitals, numbering not less than a thousand, have been burned to death.

All relief supplies sent from Constantinople by the American relief organizations were destroyed by the fire. Major Claflin Davis of the American Red Cross and H. C. Jaquith of the Near East Relief are bending all their efforts to evacuate the Christians as the only means of saving them, but are handicapped by lack of vessels.

Bands of Turks are killing the helpless Christians, and the whole city is in the throes of terror.

Rescue work among the ruins is proceeding slowly, the Kemalists leaving the fire victims to their fate.

The catastrophe is so vast that only the collective efforts of the allied nations can cope with it.

Δημοσίευμα της Εφημερίδας NEW YORK TIMES με ημερομηνία 16-9 -1922
 (Πηγή: Ιστοσελίδα DIALOGOS)

5^ο Εργαστήριο Οι Φωτορεπόρτερ της εποχής

Οι μαθητές καλούνται στη φάση αυτή να δημιουργήσουν ένα μικρό φωτογραφικό λεύκωμα σε ψηφιακό πρόγραμμα παρουσίασης (PowerPoint), αντλώντας ΚΑΡΤ ΠΟΣΤΑΛ από το «[Φωτογραφικό Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α](#)» και από φωτογραφικό υλικό που είναι αναρτημένο στο διαδίκτυο (π.χ. [Άβαλον των τεχνών](#)). Το φωτογραφικό λεύκωμα θα αποτελείται από 10 φωτογραφίες που θα απεικονίζουν τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία πριν και κατά τη διάρκεια της καταστροφής. (15')

Στη συνέχεια υποδυόμενοι δημοσιογράφους να βάλετε μια λεζάντα σε κάθε φωτογραφία και να αποστείλετε το φωτογραφικό υλικό στην εφημερίδα σας στην Ελλάδα. (30')

(Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α.)

Δειγματικό Φύλλο εργασίας

Οι Φωτορεπόρτερ της εποχής

1. Να δημιουργήσετε ένα μικρό φωτογραφικό λεύκωμα σε ψηφιακό πρόγραμμα παρουσίασης (π.χ. PowerPoint), αντλώντας ΚΑΡΤ ΠΟΣΤΑΛ από το «[Φωτογραφικό Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α](#)» και από φωτογραφικό υλικό που είναι αναρτημένο στο διαδίκτυο (π.χ. [Άβαλον των τεχνών](#)). Το φωτογραφικό λεύκωμα θα αποτελείται από 10 φωτογραφίες που θα απεικονίζουν τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία πριν και κατά τη διάρκεια της καταστροφής.
2. Στη συνέχεια υποδύομενοι δημοσιογράφους να βάλετε μια λεζάντα σε κάθε φωτογραφία και να αποστείλετε το φωτογραφικό υλικό στην εφημερίδα σας στην Ελλάδα.

6^ο Εργαστήριο

Συγγραφείς για τη Μικρασιατική Καταστροφή

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές θα χωρισθούν σε 3 ομάδες.

Οι μαθητές της 1^{ης} ομάδας θα περιηγηθούν στην ιστοσελίδα [ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ](#). Θα μελετήσουν το απόσπασμα από το μυθιστόρημα της **Διδώς Σωτηρίου** «Ματωμένα Χώματα» (1962) και θα παρακολουθήσουν τη συνέντευξη της συγγραφέως το 1984 στην εκπομπή «Μονόγραμμα». Στη συνέχεια θα προσπαθήσει να προσδιορίσει και να καταγράψουν τη στάση της Μικρασιάτισσας συγγραφέως για τα γεγονότα της εποχής. (30')

Οι μαθητές της 2^{ης} ομάδας θα μελετήσουν [αποσπάσματα](#) από τις ανταποκρίσεις και τα λογοτεχνικά κείμενα του νομπελίστα συγγραφέα **Ernest Hemingway**, που σχετίζονται με τη Μικρασιατική καταστροφή και θα καταγράψουν τη θέση του συγγραφέα για τη Μικρασιατική Καταστροφή. (30')

Οι μαθητές της 3^{ης} Ομάδας διαβάζουν ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη του βρετανού ιστορικού Giles Milton σε μια [συνέντευξη](#) του για το βιβλίο του "Σμύρνη, ο χαμένος παράδεισος":

«Θεώρησα ότι ήταν αναγκαίο να ειπωθεί καθαρά, στον αγγλόφωνο κόσμο τουλάχιστον, τι σήμαινε για εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους εκείνο το οποίο κατ' ευφημισμόν αποκαλείται "ρεαλιστική πολιτική", που πληρώθηκε με αίμα, δάκρυα, εξανδραποδισμό και στρατιές προσφύγων. Οι Άγγλοι θα έπρεπε να αισθάνονται ντροπή για αυτό, όσον αφορά τουλάχιστον το μέρος της ευθύνης που τους αναλογεί».

Σε ποια ευθύνη αναφέρεται ο ιστορικός και συγγραφέας του βιβλίου; Να απαντήσετε σύντομα αφού διαβάσετε από το ΙΜΕ ["Οι πρωταγωνιστές της τραγωδίας"](#) το κομμάτι στο τέλος με τίτλο "οι Σύμμαχοι" και την πηγή ["Σκηνές από την καταστροφή της Σμύρνης"](#). (30')

Για 15 λεπτά οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους.

**I. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
"ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΩΜΑΤΑ"
(1962)**

"Η καταστροφή της Σμύρνης"

- Φωτιά!

- Φωτιά!

- Βάλαν φωτιά στη Σμύρνη!

Πεταχτήκαμε ορθοί. Κοκκινόμαυρες φλόγες πινάζονταν στον ουρανό χοροπηδηχτές.

- Είναι κατά την Αρμενογειτονιά.

- Πάλι οι Αρμεναίοι θα τα πλερώσουνε!

- Αποκλείεται να κάψουνε ολόκληρη τη Σμύρνη. Ποιο συμφέρον έχουνε; Αφού έγινε πια δική τους...

Η φωτιά απλωνόταν παντού. Ντουμάνιασε ο ουρανός. Μαύρα σύννεφα ανηφορίζανε και μπερδεύονταν το να με τ' άλλο. Κόσμος, εκατοντάδες χιλιάδες κόσμος, τέλος από φόβο αρχίνησε να τρέχει απ' όλα τα στενοσόκακα και τους βερχανέδες και να ξεχύνεται στην παραλία σα μαύρο ποτάμι.

- Σφαγή! Σφαγή!

- Παναγιά, βόηθα!

- Προφτάστε!

- Σώστε μας!

Η μάζα πυκνώνει, δεν ξεχωρίζεις ανθρώπους, μα ένα μαύρο ποτάμι που κουνιέται πέρα δώθε απελπισμένα, δίχως να μπορεί να σταθεί ούτε να προχωρήσει. Μπρος θάλασσα, πίσω φωτιά και σφαγή! Ένας αγός κατακυλάει από τα βάθη της πολιτείας και σπέρνει τον πανικό.

- Μας σφάζουνε!

- Έλεος!

Η θάλασσα δεν είναι πια εμπόδιο. Χιλιάδες άνθρωποι πέφτουνε και πνίγονται. Τα κορμιά σκεπάζουνε τα νερά σα να ναι μώλος. Οι δρόμοι γεμίζουνε κι αδειάζουνε και ξαναγεμίζουνε. Νέοι, γέροι, γυναίκες, παιδιά, ποδοπατιούνται, στριμύχωνται, λιποθυμούνε, ξεψυχούνε. Τους τρελαίνουν οι χατζάρες, οι ξιφολόγχες, οι σφαίρες των στέηδων.

Το βράδι το μονοφώνι κορυφώνεται. Η σφαγή δε σταματά. Μόνο όταν τα πλοία ρίχνουνε προβολείς γίνεται μια πρόσκαιρη ησυχία. Μερικοί που καταφέρανε να φτάσουνε ζωντανοί ίσαμε τη μασούνα μας ιστορούνε το τι γίνεται όζω, στις γειτονίες. Οι τσέτες του Μπεχλιβάν και οι στρατιώτες του Νουρεντίν τρώνε ανθρώπινο κρέας. Σπάζουνε πλιατσικολογούνε σπίτια και μαγαζιά. Όπου βρούνε ζωντανούς τους τραβούνε όζω και τους βασανίζουνε.

Σταυρώνουνε παπάδες στις εκκλησίες, ξαπλώνουνε μισοπεθαμένα κορίτσια κι αγόρια πάνω στις Αγίες Τράπεζες και τ' απιμάζουνε. Απ' τον Άη Κωνσταντίνο και το Τάραγατς ίσαμε το Μπαλτσόβα το τούρκικο μαχαίρι θερίζει. Η φωτιά όλη τη νύχτα αποτελείώνει το χαλασμό. ... Σπίτια, εργοστάσια, σχολειά, εκκλησίες, μουσεία, νοσοκομεία, βιβλιοθήκες, θέατρα, αμύθητοι θησαυροί, κόπιοι, δημιουργίες αιώνων. Εξαφανίζονται κι αφήνουνε στάχτη και καπνούς.

Αχ, γκρέμισε ο κόσμος μας! Γκρέμισε η Σμύρνη μας! Γκρέμισε η ζωή μας! Η καρδιά, τρομαγμένο πουλί, δεν ξέρει πού να κρυφτεί. Ο τρόμος, ένας ανελέητος καταλυτής άδραξε στα νύχια του κείνο το πλήθος και το αλάλιασε. Ο τρόμος ξεπερνάει το θάνατο. Δε φοβάσαι το θάνατο. Ο τρόμος έχει το πρόσταγμα. Τσαλαπατά την ανθρωπιά ... Τι κάνουν λοιπόν οι προστάτες μας; Τι κάνουν οι ναύαρχοι με τα χρυσά σειρίτια, οι διπλωμάτες κι οι πρόξενοι της Αντάντ! Στήσανε κινηματογραφικές μηχανές στα καράβια τους και τραβούσανε ταινίες τη σφαγή και τον ξολοθρεμό μας! Μέσα στα πολεμικά οι μπάντες τους παίζανε εμβατήρια και τραγούδια της χαράς, για να μη φτάνουν ίσαμε τ' αφτιά των πληρωμάτων οι κραυγές της οδύνης και οι επικλήσεις του κόσμου. Και να ξέρει κανείς πως μια μόνο μια κανονιά, μια διαταγή, έφτανε για να διαλύσει όλα κείνα τα μαινόμενα στίφη. Κι η κανονιά δε ρίχτηκε κ η εντολή δε δόθηκε. (Ματωμένα χώματα, σσ. 288-9)

Ανάρτη του Κιορ Μεμέτ χαϊρέτα μου τη γη όπου μας γέννησε, Σελάμ σοιλέ... Ας μη μας κρατάει κάκια που την ποτίσαμε μ' αίμα. Καχρ ολσοούν σεμπέπ ολανλάρ! Ανάθεμα στους αίπιους! (σ. 313)

7^ο Εργαστήριο

Αναστοχασμός - Αξιολόγηση

Ακολουθεί συζήτηση ανατροφοδότησης και μεταγνωστικής αξιολόγησης της όλης διαδικασίας. Γίνεται συζήτηση για το αν θα αξιοποιηθούν περαιτέρω και με ποιους τρόπους τα αποτελέσματα του προγράμματος μας (π.χ. ανάρτηση στο διαδίκτυο, διοργάνωση ημερίδας στο σχολείο με θέμα τη Μικρασιατική καταστροφή κ.τ.λ.). Τέλος, παρακολουθούμε τα πρώτα 11.43' του επεισοδίου της σειράς το «[Πανόραμα του Αιώνα](#)», το οποίο αναφέρεται στη Μικρασιατική καταστροφή, ως μια μορφή οπτικοποιημένης ανακεφαλαίωσης της διδακτικής ενότητας που μόλις προσεγγίσαμε, ενώ αναθέτουμε και τη λύση ενός [σταυρολέξου](#) που αναφέρεται στη μικρασιατική καταστροφή.

Στον αναστοχασμό και το “Κλείσιμο” ομάδας:

- ✚ Τα μέλη μαθαίνουν πώς (να) συνυπάρχουν με τους άλλους, με τις διαφορές τους
- ✚ Μαθαίνουν πώς (να) ζητούν και (να) παίρνουν υποστήριξη
- ✚ Πώς “ανακατασκευάζουν” τον πραγματικό κόσμο
- ✚ Πώς η ομάδα ενθαρρύνει την προσωπική ανάπτυξη
- ✚ Πως δημιουργούν (λανθασμένη) εικόνα του εαυτού τους και πώς (να) την αλλάξουν

Οι μέθοδοι για την αξιολόγηση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά για τη συλλογή τεκμηρίων περιλαμβάνουν: Για τον **μαθητή** α) αυτοαξιολόγηση, β) ετεροαξιολόγηση, γ) ατομικός φάκελος (portfolio) και για τον **εκπαιδευτικό** α) παρατήρηση, β) ημερολόγιο γ) συζητήσεις και συνεντεύξεις με τα παιδιά και δ) ειδικά οργανωμένες και σχεδιασμένες δραστηριότητες.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Οι μέθοδοι για την αξιολόγηση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά για τη συλλογή τεκμηρίων περιλαμβάνουν:

τον κυρίαρχο ρόλο που έχει ο μαθητής στη διαδικασία,

- α) αυτοαξιολόγηση
- β) ετεροαξιολόγηση
- γ) ατομικός φάκελος (portfolio)

τον κυρίαρχο ρόλο έχει ο/η εκπαιδευτικός

- δ) παρατήρηση
- ε) ημερολόγιο
- στ) συζητήσεις και συνεντεύξεις με τα παιδιά
- ζ) ειδικά οργανωμένες και σχεδιασμένες δραστηριότητες

Η *παρατήρηση* αποτελεί ένα αυθεντικό εργαλείο αξιολόγησης, καθώς μέσα από αυτό συλλέγονται πληροφορίες όταν οι μαθητές διεκπεραιώνουν δραστηριότητες και έργα σε φυσικά εκπαιδευτικά πλαίσια, και στοχεύει στην παρακολούθηση και συλλογή πληροφοριών στην τάξη σε συστηματική βάση. Σε σχέση με τους *εκπαιδευτικούς*, το *ημερολόγιο* είναι ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο που συμβάλλει σε μία συστηματική καταγραφή και ανάδραση σχετικά με τις δυνατότητες/αδυναμίες των μαθητών και βοηθά την ερμηνεία των εκπαιδευτικών πρακτικών. Συμβάλλει στην αποτίμηση της μαθησιακής διαδικασίας και των διδακτικών εμπειριών, στην εμπλοκή των εκπαιδευτικών στη διαδικασία του αναστοχασμού, στην αξιολόγηση σε διάφορες ηλικιακές ομάδες και στην προώθηση της προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Δηλαδή, ο εκπαιδευτικός αναστοχάζεται στα διδακτικά επεισόδια, εξερευνά και γνωρίζει τον εαυτό του ως επαγγελματία και αποτιμά τη διδακτική διαδικασία με διάφορους τρόπους και σε συνεχή βάση (Γρίβα & Κωφού, 2019).

Αναστοχαστική Λίστα (Στοιχεία Ημερολογίου Συναντήσεων)

Για τον εκπαιδευτικό:

- ✚ Πόσο ικανοποιημένος/η είμαι από την υλοποίηση του εργαστηρίου;
- ✚ Μπόρεσαν οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν κάποια νέα δεξιότητα;
- ✚ Ποιοι δεν συμμετείχαν στην διαδικασία, στην παραγωγή έργου; Γιατί;
- ✚ Αν σχεδιάζα ξανά το εργαστήριο τι θα άλλαζα;
- ✚ Ποια πράγματα θα κρατούσα;
- ✚ Τι άρεσε περισσότερο στα παιδιά;
- ✚ Υπήρχε ευκαιρία και χρόνος για αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών;
- ✚ Κατανόησαν καλά τις οδηγίες;
- ✚ Δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να εκφράσουν συναισθήματα, εμπειρίες & βιώματα;
- ✚ Κατάφερα να ενδυναμώσω τους μαθητές/τριες και να ενισχύσω την αυτοπεποίθησή τους;
- ✚ Πώς είναι το κλίμα η ατμόσφαιρα της τάξης; Υπάρχει αποδοχή, συνεργασία μεταξύ των παιδιών;
- ✚ Επιτεύχθηκαν οι στόχοι της ενότητας;
- ✚ Ποια ερωτήματα τέθηκαν; Ποια πράγματα θα ενίσχυα ή τι χρειάζεται να επεξεργαστούμε περισσότερο με τη συγκεκριμένη ομάδα μου;

Φύλλο Περιγραφικής Αυτοαξιολόγησης Μαθητή

Όνοματεπώνυμο:	Ημερομηνία:
Σχολείο:	Μάθημα:
Τάξη:	Εκπαιδευτικός:

Απαντώ στο ερωτηματολόγιο με ειλικρίνεια, με τον χαρακτηρισμό που εκφράζει καλύτερα τη γνώμη μου: ΚΑΘΟΛΟΥ-ΛΙΓΟ-ΑΡΚΕΤΑ-ΠΟΛΥ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Γνώρισα τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις στο ελληνικό κράτος και τις διπλωματικές διεργασίες που έλαβαν χώρα κατά την περίοδο 1920-22 και την επίδραση που ενδεχομένως είχαν πάνω στη μικρασιατική υπόθεση.				
Συνέδεσα τη διεθνή πολιτική συγκυρία με τη διπλωματική και στρατιωτική αποδυνάμωση της Ελλάδας.				
Αναγνώρισα τη σημασία των πηγών στην διερευνητική και βιωματική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης				
Ενεργοποίησα μέσα από εμπειρίες και βιώματα, την ιστορική μου συνείδηση και δόμησα την πολιτιστική μου ταυτότητα, συνειδητοποιώντας τις δυνατότητες αλλά και τις αδυναμίες του έθνους μας.				
Εξοικειώθηκα με την έννοια της «προσφυγιάς» και παράλληλα ευαισθητοποιήθηκα σε θέματα μετανάστευσης, αποκτώντας θετική στάση απέναντι στον πρόσφυγα, τον οικονομικό μετανάστη, τον 'άλλο', στα πλαίσια της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας				

Ανάπτυξα πνεύμα συνεργασίας, ομαδικότητας, αυτενέργειας, ατομικής πρωτοβουλίας και υπευθυνότητας μέσα από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο που εφαρμόστηκε στην αναζήτηση και συγκέντρωση πληροφοριών για την υλοποίηση του προγράμματος				
Αντιλήφθηκα ότι η παραγωγή συλλογικού έργου είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας αλλά και αναγκαία σε όλους τους τομείς της ζωής μας.				
Η σύνθεση που ως ομάδα δημιουργήσαμε μου άρεσε				
Έμαθα να χρησιμοποιώ τις ΤΠΕ και τους υπάρχοντες ψηφιακούς πόρους αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες που παρέχουν				
Κατάφερα να αξιοποιήσω όλες τις γνώσεις μου				
Συνάντησα δυσκολίες κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος				

Οι δυσκολίες που συνάντησα στην εργασία μου αφορούν:

α).....

.....

β).....

.....

Αυτό το οποίο πρέπει να κάνω καλύτερα/αυτό για το οποίο πρέπει να προσπαθήσω περισσότερο είναι:

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΤΕΡΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Ο/Η..... γνώρισε τις συνθήκες που επικράτησαν κατά την καταστροφή της Σμύρνης και το διωγμό				
Ο/Η..... αναγνώρισε τη σημασία των πηγών στην διερευνητική και βιωματική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης				
Ο/Η..... συνέδεσε τη διεθνή πολιτική συγκυρία με τη διπλωματική και στρατιωτική αποδυνάμωση της Ελλάδας.				
Ο/Η.....έχει καλές σχέσεις με τους συμμαθητές του στην ομάδα				
Ο/Η έχει ικανότητες στη χρήση ψηφιακών μέσων				
Ο/Η συμβάλλει στην ομαδική εργασία στο βαθμό που του αναλογεί ή και περισσότερο				
Ο/Η..... ενθαρρύνει συχνά την υπόλοιπη ομάδα να ολοκληρώσει το έργο που ανέλαβε				

Ενδεικτικοί τομείς παρατήρησης Εκπαιδευτικού
 (Γρίβα & Κωφού, 2019)

Ο εκπαιδευτικός παρατηρεί	
Τον εαυτό του	τις διδακτικές τεχνικές/στρατηγικές/δραστηριότητες
	τη χρήση υλικών και μέσων
	την ικανότητα διαχείρισης της τάξης
	τους τρόπους επικοινωνίας
Τους μαθητές	την ανταπόκριση των μαθητών στο πρόγραμμα
	τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες
	τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν
	τον τρόπο με τον οποίο εργάζονται/συνεργάζονται
	τις αδυναμίες-προβλήματα/δυνατά σημεία
	τη χρήση της γλώσσας, τις γλωσσικές δεξιότητες-υποδεξιότητες
	τη συμμετοχή τους στη διαδικασία μάθησης
	τη σχέση/αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών
τις μη λεκτικές πτυχές της επικοινωνίας	
Το μαθησιακό περιβάλλον	σε σχέση με
	το αυθεντικό πλαίσιο της τάξης
	το πολυτροπικό εκπαιδευτικό περιβάλλον και το δραστηριοκεντρικό πλαίσιο εργασίας
	τα μέσα διδασκαλίας

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Μέσα από το portfolio ο μαθητής εμπλέκεται σε διαδικασίες συλλογής, επιλογής, οργάνωσης, παρακολούθησης και προβληματισμού/αναστοχασμού, και συμμετέχει ενεργά στην κατασκευή της προσωπικής του 'ιστορίας'. Του δίνονται ευκαιρίες να θέσει ερωτήματα όπως: «τι μαθαίνω;», «για ποιον λόγο», «με ποιον τρόπο», να αντιληφθεί πώς μπορεί να ελέγξει τη μαθησιακή διαδικασία, αλλά και να θέσει νέους στόχους, κάνοντας ερωτήσεις, όπως «τι μπορώ να κάνω;», «τι κατάφερα να κάνω;», «πώς λειτουργεί;», «ήταν ένα εύκολο ή δύσκολο εγχείρημα;», «τι θα μπορούσε να το κάνει πιο εύκολο;», «τι έμαθα από αυτή τη δραστηριότητα;». Όλη αυτή η διαδικασία βοηθά τον μαθητή να σκεφτεί και να προβληματιστεί για αυτό που έχει μάθει, αλλά και πώς θα μπορούσε να εφαρμόσει νέες γνώσεις, καθώς και να γνωρίζει πώς θα μπορούσε να μάθει με πιο αποτελεσματικό τρόπο (Γρίβα & Κωφού, 2019).

Στα Εργαστήρια Δεξιότητων το portfolio είναι έντυπο, κάτι σαν τετράδιο του μαθητή, και συμπληρώνεται από τον μαθητή.

Στο παρόν πρόγραμμα ο φάκελος του μαθητή μπορεί να περιέχει:

- ✓ Τον εννοιολογικό χάρτη που σχηματίστηκε στο 1^ο Εργαστήριο
- ✓ Τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων **Μακεδονία**, **Εμπρός** και **Σκρίπ** και τα δημοσιεύματα της εφημερίδας «**New York Times**» που αναφέρονται στη συγκεκριμένη περίοδο
- ✓ Το Φωτογραφικό Λεύκωμα της Μικρασιατικής Καταστροφής με φωτογραφείς και ΚΑΡΤ ΠΟΣΤΑΛ της εποχής
- ✓ Φύλλα Εργασίας
- ✓ Άρθρα, συνεντεύξεις που διάβασε και προκάλεσαν το ενδιαφέρον του
- ✓ Κείμενα που ο ίδιος ή η ομάδα του δημιούργησε
- ✓ Κατάλογο με ηλεκτρονικές διευθύνσεις που επισκέφθηκε στο διαδίκτυο
- ✓ Φωτογραφίες συμμετοχής του σε διάφορες δραστηριότητες ατομικές ή ομαδικές
- ✓ Το Φύλλο αυτοαξιολόγησης
- ✓ Πορεία παρακολούθησης της μαθησιακής ανάπτυξης του μαθητή ή της μαθήτριας μέσα από τη «βιογραφία» εργασιών και αυτοκαταγραφές των μαθητών και μαθητριών
- ✓ Στοιχεία που να παρουσιάζουν τη διαδικασία από την οποία πέρασε ο μαθητής ή η μαθήτρια για να καταλήξει σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη εργασία.

Προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του Portfolio
 (Γρίβα & Κωφού, 2019)

<p><i>Το Portfolio θα πρέπει...</i></p>	<p>να έχει ευέλικτη δομή με στόχο την ανάδειξη της δημιουργικότητας των μαθητών.</p>
	<p>να στηρίζεται σε σαφείς στόχους, και να έχει ξεκάθαρο πλαίσιο εφαρμογής.</p>
	<p>να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες των μαθητών.</p>
	<p>να συνδέεται με την εξωσχολική ζωή των μαθητών.</p>
<p><i>Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει...</i></p>	<p>να βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν τη σημασία του portfolio και να κατανοούν το περιεχόμενό του.</p>
	<p>να παρέχει στους μαθητές σαφείς οδηγίες και κατευθύνσεις.</p>
	<p>να βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν την αξία του αναστοχασμού.</p>
	<p>να προσφέρει στους μαθητές συνεχή καθοδήγηση και επίβλεψη.</p>
	<p>να παρέχει ανατροφοδότηση μετά τη συλλογή δεδομένων και να δίνει αναφορά στους μαθητές για την πρόδό τους.</p>

	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
	<i>Portfolio</i>
	<i>Μαθητή Μαθήτριας</i>
Γράφω το όνομά μου	
Όνομα	
Επώνυμο	
Ζωγραφίζω τον εαυτό μου ή βάζω μια φωτογραφία μου	
Γράφω μια λέξη ή μια φράση που να με εκφράζει (motto)	
Τάξη/Τμήμα	
Ημερομηνία Έναρξης	
Ημερομηνία Λήξης	

PORTFOLIO – ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Μικρασιατική Καταστροφή και ο Ξεριζωμός: Οι μνήμες μένουν άσβηστες.....

Τίτλος Σχεδίου Δράσης του τμήματος/τάξης μου	
Ο σημαντικότερος για μένα στόχος του Σχεδίου Δράσης της τάξης	
Τι καινούργιο έμαθα από την υλοποίηση αυτού του θεματικού κύκλου; (γνώσεις)	
Πώς τα κατάφερα (δεξιότητες)	
Ποια δεξιότητα ζωής με βοήθησε να τα καταφέρω;	
Ποια δεξιότητα μάθησης με βοήθησε να τα καταφέρω;	
Ποια δεξιότητα του νου με βοήθησε να τα καταφέρω;	
Ποια δεξιότητα τεχνολογίας, μηχανικής ή/και επιστήμης με βοήθησε να τα καταφέρω;	
Γιατί είναι σημαντικό αυτό που έκανα (στάσεις)	
Τι θα άλλαζα στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης ώστε να γίνει ακόμα καλύτερο;	
Από τα έργα μου θα επέλεγα να παρουσιάσω στην τάξη μου ...	

Βιβλιογραφία

Γρίβα Ε. & Κωφού Ι., 2019. Η εναλλακτική αξιολόγηση στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Θεσσαλονίκη.

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, (2010). ΙΤΥ. Πάτρα.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Γυμνάσιο, (2019), Τεύχη Α, Β, Γ. ΙΕΠ. Αθήνα.

Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Γυμνάσιο,

[Εργαστήρια Δεξιοτήτων - Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής \(iep.edu.gr\)](http://iep.edu.gr)

Ερωτήσεις για την αυτοαξιολόγηση του προγράμματος

1. Η εισαγωγή και ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών στο πρόγραμμα γίνεται με την αναζήτηση σε ηλεκτρονικό λεξικό των λέξεων

α. Σμύρνη και Μικρά Ασία

β. Μικρασιατική Πόλεμος και Μικρασιατική καταστροφή

γ. **Πόλεμος και Πρόσφυγας**

2. Στο στάδιο της αφόρμησης ο μαθητής μελετά κείμενα από το ψηφιακό περιβάλλον

α) **Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού**

β) Ελληνικός Πολιτισμός

γ) Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Ε.Λ.Ι.Α.

3. Οι μαθητές/τριες σαν Έλληνες ανταποκριτές της εποχής αναζητούν για μελέτη πρωτοσέλιδα εφημερίδων που βρίσκονται στο ψηφιακό περιβάλλον της

α) Βιβλιοθήκη της Βουλής

β) **Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος**

γ) Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Ε.Λ.Ι.Α.

4. Οι μαθητές/τριες σαν Ξένοι ανταποκριτές της εποχής αναζητούν για μελέτη αποσπάσματα από την εφημερίδα

α) The Times

β) The Washington Times

γ) **New York Times**

δ) USA TODAY

5. Οι μαθητές/τριες δημιουργούν φωτογραφικό λεύκωμα της Μικρασιατικής Καταστροφής αντλώντας ΚΑΡΤ ΠΟΣΤΑΛ από το Φωτογραφικό Αρχείο της Βουλής

α) Σωστό

β) **Λάθος**

6. Οι μαθητές/τριες μελετούν αποσπάσματα από το βιβλίο της Διδώ Σωτηρίου
- α) Λωξάντρα
- β) **Ματωμένα Χώματα**
- γ) Μέσα στις φλόγες
7. Υπήρξαν ξένοι συγγραφείς που αναφέρθηκαν με κείμενα τους στην Μικρασιατική καταστροφή
- α) **Σωστό**
- β) Λάθος
8. Κατά τη διάρκεια του Μικρασιατικού πολέμου βασιλιάς στην Ελλάδα ήταν
- α) Γεώργιος Α΄
- β) Παύλος Α΄
- γ) **Κωνσταντίνος Α΄**
9. Ο αναστοχασμός του προγράμματος περιλαμβάνει
- α) **Λύση σταυρόλεξου**
- β) Δημιουργία Συννεφόμεξου
- γ) Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη
10. Στην περιγραφική αξιολόγηση συμπεριλαμβάνεται η αυτοαξιολόγηση
- α) **Σωστό**
- β) Λάθος